

НИКОЛАЙ ТРИАНДАФИЛОВ СЛИВНЕНЕЦ И НЕГОВАТА РОЛЯ ЗА НАПРЕДЪКА НА БЪЛГАРСКАТА МУЗИКА ПРЕЗ ВЪЗРАЖДАНЕТО

Стефан Хърков

Около средата на XIX век по българските земи се наблюдават първите наченки на една нова по своя характер светска градска музикална култура, чиито импулси идват от Централна и Западна Европа.¹ Нейните прояви не само че не изместват, но дори и стимулират към нова активност развитието на църковната музика.² Именно след средата на века църковните песнопения излизат извън стените на манастирите и църквите, запяват се по време на различни светски по своя характер прояви и трайно навлизат в новобългарските училища. Надмогвайки регионалните различия те стават средство за консолидиране на нацията и мощно оръжие през време на църковните борби. Или, с други думи, именно през втората половина на XIX век у нас църковната музика извървява пътя от "музика-култ" до "Музика култура".³

Особена заслуга за началото на този процес има Николай Триандафилов Сливненец. Той е съставител и издател на общо четири книги - три църковнопевчески сборника и едно музикално-теоретическо ръководство: "Воскресник нов", издаден през 1847 г. в Букурещ; "Цветособрание", издадено през 1847 г. в Букурещ; "Гледало ради словено-болгарската нине новонапечатана псалтика", издадено в Букурещ през 1848 г.; "Кратка ирмология", издадена през 1849 г. в Букурещ.

Тези четири издания поставят началото на музикално-издателското дело в България.

Данните за жизнения път на Николай Триандафилов са твърде оскъдни. Основната информация черпим от неговите четири книги и от една обява за набиране на спомоществователи за тях. Обявата⁴ е най-ранното свидетелство за дейността на Триандафилов. Тя носи дата 14 ноември 1841 г. и е отпечатана в Букурещ. Досега е била интерпретирана само като доказателство за авторството на Триандафилов на музикално-теоретичното ръководство "Гледало" (т.к. в текста на книгата е посочено името на автора)⁵. Но в нея се съдържа много повече информация. От текста става ясно, че още от 30-те години на XIX век Николай Триандафилов живее във Влашко и че идеята за църковна музикално-издателска дейност е възникнала у него още тогава. Той ясно посочва и първите две книги, които е възнамерявал да издаде - "Воскресник" и "Гледало". Интересно е, че впоследствие и двете са отпечатани без спомоществователски списъци, но на заглавната страница на "Гледало" четем: "Оувещава-т-ся почтенните Помагатели да доброизволят оучтиво и да дадат на Издателя по 10 гроша за Гледалото, за да ся оулесни да искупи и третата книга от Типографията, защото няма друг способ на искуплението й."

Най-вероятно третата книга, за която Триандафилов говори, е била "Цветособра-